

Draaiboek hoofdluisbestrijding

**GGD Regio Twente
Afdeling Jeugd Gezondheidszorg
Januari 2008**

Dit draaiboek is tot stand gekomen met gebruik making van informatie van het RIVM. Het RIVM coördineert in opdracht van het ministerie van VWS de infectiebestrijding in Nederland. Het RIVM besteedt uiterste zorg aan actuele en correcte publieksinformatie. Dit doet het RIVM in nauwe samenwerking met de vakgroep voor Publiekscommunicatie over infectieziekten en deskundigen uit diverse organisaties en beroepsgroepen. Aan de inhoud van deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend.

VOORWOORD

Dit draaiboek hoofdluisbestrijding heeft de afdeling JGZ van de GGD regio Twente ontwikkeld voor scholen binnen de Regio Twente. Naast informatie over wat hoofdluis is en hoe het behandeld kan worden, bevat het een instructie over het opzetten van ouderwerkgroepen op school. Deze ouderwerkgroepen hebben als doel hoofdluis in een zo vroeg mogelijk stadium op te sporen om verdere verspreiding te voorkomen.

Zoals veel informatie in hoog tempo verandert, geldt dit ook voor de informatie over de behandeling van hoofdluis. Oudere versies van protocollen komen met dit nieuwe protocol te vervallen en kunnen vernietigd worden.

Ook in de toekomst zullen we blijven proberen u steeds van de meest actuele informatie te voorzien.

De JGZ Twente hoopt dat dit draaiboek, scholen en ouders steunt in de preventie en bestrijding van hoofdluis.

Dit draaiboek is tot stand gekomen met gebruikmaking van informatie van RIVM*.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

GGD Regio Twente
Afdeling Jeugdgezondheidszorg
Nijverheidsstraat 30
7511 JM Enschede
Telefoon: 053-4876930

* Het RIVM coördineert in opdracht van het ministerie van VWS de infectieziektebestrijding in Nederland. Het RIVM besteedt uiterste zorg aan actuele en correcte publieksinformatie. Dit doet het RIVM in nauwe samenwerking met de vakgroep voor Publiekscommunicatie over infectieziekten en deskundigen uit diverse organisaties en beroepsgroepen. Aan de inhoud van deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
INHOUDSOPGAVE	4
INLEIDING	5
1. ACHTERGRONDINFORMATIE OVER LUIZEN EN NETEN	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Wat zijn hoofdluizen?	6
1.3 Wat zijn neten?	6
1.4 Hoe krijg je luizen?	6
1.5 Hoe besmettelijk zijn hoofdluizen?	7
1.6 Taboes rondom hoofdluis	7
2. OPSPOREN EN BEHANDELEN	8
2.1 Informatie over kammen	8
2.2 Het opsporen van neten en hoofdluis	8
2.3 De behandeling van hoofdluis	8
2.4 Andere preventieve maatregelen	10
3. VOORKOMEN EN BESTRIJDEN, WIE IS VERANTWOORDELIJK?	12
3.1 Ouders en kinderen	12
3.2 Scholen	12
3.3 GGD Jeugdgezondheidszorg	12
4. PROCEDURE HOOFDLUISBESTRIJDING DOOR DE SCHOOL EN AFDELING JGZ	13
4.1 Preventieve activiteit vanuit de GGD	13
4.2 Stappenplan voor de school	13
4.3 Stappenplan voor de basisaanpak	13
4.4 Vervolg-aanpak	14
4.5 Hoe bereiken we de bronnen van herbesmetting?	14
4.6 Schoolverzuim en leerplicht	14
5. INSTELLEN OUDERWERK GROEP	15
5.1 Gezamenlijk beleid ouders en school	15
5.2 Ouderwerkgroep en ondersteuning van de werkgroep door school	15
5.3 Ondersteuning door GGD	16
5.4 Werving en profiel van de ouderwerkgroep	16
5.5 Stappenplan instellen ouderwerkgroep	17
5.6 De controles	17
5.7 Het controle stappenplan	17
BIJLAGEN	20
A1: Brief aan ouders: "Er heerst hoofdluis"	21
A2: Schoolkrantartikel: "hoofdluis een netelig probleem"	22
A3: Brief voor ouders (ook te gebruiken als publicatie in nieuwsbrief van de school)	23
A4: Voorbeeld van een registratie voor de ouderwerkgroep	24
A5: Aankondiging van een standaardcontrole	25
A6: Aankondiging van een extra controle	26
A7: Aankondiging van een hercontrole	27
A8: Ver wijzing naar folder van de GGD regio Twente	28

INLEIDING

Dit draaiboek gaat over hoofdluis. De mensheid wordt al eeuwen lang geplaagd door hoofdluizen. Ook nu komt nog steeds hoofdluis voor, ook in Nederland.

Kinderen zijn een hoofdluisgevoelige groep. Omdat kinderen veel bij elkaar in de buurt komen en tijdens het spelen vaak direct contact hebben, komt hoofdluis bij hen vaker voor dan bij volwassenen. Daarom zijn mensen die veel met kinderen te maken hebben belangrijk voor een effectieve hoofdluisbestrijding. Ouders, school en de afdeling Jeugdgezondheidszorg van de GGD hebben op dit terrein ieder hun eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden.

Het doel van dit draaiboek is:

School en ouders hebben de benodigde kennis om hoofdluis op te sporen en adequaat te behandelen.

Voor een effectieve hoofdluisbestrijding is medewerking van alle volwassenen die met kinderen te maken hebben, van groot belang. Ervaring in den lande heeft geleerd dat er uitstekende resultaten worden bereikt wanneer op school ouders zelf betrokken worden bij en zorg dragen voor de uitvoering van hoofdluiscontrole en de voorlichting aan andere ouders.

Dit draaiboek kan hierbij als ondersteuning dienen. Onderwerpen die aan de orde komen zijn:

- Het uiterlijk van luizen en neten
- Behandelmethoden
- Preventieve maatregelen
- Organisatie van luizenbestrijding en preventie op school
- Communicatiemateriaal

In september 2007 heeft het RIVM een toolkit Hoofdluis geïntroduceerd. De toolkit is bedoeld om informatie over hoofdluis vanuit het RIVM te ondersteunen en te stroomlijnen. Deze richtlijn is gebaseerd op de informatie van de Toolkit Hoofdluis.

1. ACHTERGRONDINFORMATIE OVER LUIZEN EN NETEN

1.1 Inleiding

Om hoofdluis goed te kunnen bestrijden is het van belang wat meer te weten over de hoofdluis en zijn kenmerken en eigenschappen.

Hoofdluis komt al eeuwenlang voor. Het komt vooral bij jonge kinderen voor. Echter ook volwassenen kunnen met hoofdluis besmet raken. Hoofdluis verspreidt zich heel gemakkelijk, vooral onder kinderen. De hoofdluis wordt overgebracht door direct lichamelijk contact of indirect via gezamenlijk gebruik van kammen, mutsen, sjaals, petten, knuffels en beddengoed. Besmetting is ook mogelijk doordat de luizen overlopen naar naast elkaar hangende jassen, mutsen, dassen e.d.

1.2 Wat zijn hoofdluizen?

Hoofdluizen zijn kleine, grijsgrauwe beestjes van ongeveer 3 mm lengte. Ze leven van bloed en komen alleen bij mensen voor, dichtbij de hoofdhuid en tussen de hoofdharen. Iedereen die niet volledig kaal is, kan ze krijgen. Luizen maken geen onderscheid tussen schoon en vies, lang of kort haar. Ze kunnen zich met hun pootjes heel stevig aan het haar vasthouden, ook tijdens het wassen.

Regelmatig wassen helpt niet tegen hoofdluis!

Een volwassen hoofdluis leeft ongeveer één maand op het hoofd.

Hoofdluizen overleven slechts kort buiten de mens.

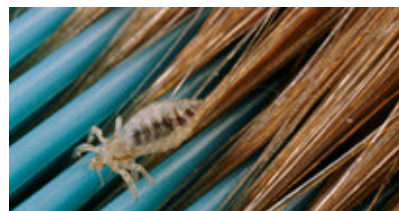
Bij kamertemperatuur en zonder bloed kan een volwassen luis maximaal 48-55 uur overleven.

Voor zover bekend dragen hoofdluizen geen ziekten over, ze veroorzaken in principe alleen maar jeuk.

Bij de eerste besmetting treedt de jeuk pas na één of twee weken op. Dit heeft te maken met de aanmaak van antistoffen in het lichaam. Bij een volgende besmetting treedt de jeuk vrijwel direct op.

Jeuk op het hoofd is altijd een reden om na te kijken of er hoofdluizen en neten te zien zijn. Door krabben kunnen wel wondjes en infecties op de hoofdhuid ontstaan.

Hoofdluizen zijn andere luizen dan kleding-, schaam- en plantenluizen.

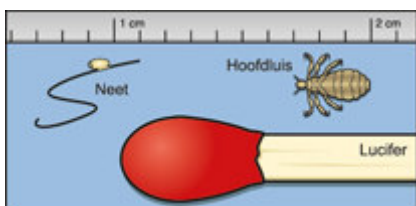

1.3 Wat zijn neten?

Vrouwelijke volwassen hoofdluizen leggen zo'n 4 tot 8 eitjes per dag: dit zijn de *neten* (zie plaatje).

Waar neten zitten, zijn meestal ook luizen. De vrouwelijke hoofdluis plakt de neten met een niet in water oplosbare kitstof vlak bij de haarinplant. De neten zijn tonvormig en ca. 0,8 mm lang. Luizen hebben een voorkeur voor warme, vochtige en donkere plekken op de hoofdhuid zoals onder de pony, achter de oren en in de nek. Daar leggen ze ook de neten. De neten komen na 7 tot 9 dagen uit. Na 7 tot 9 dagen beginnen nieuwe luizen ook met neten leggen, het is dan ook niet verwonderlijk dat het aantal luizen op een hoofd in korte tijd sterk kan toenemen.

De kleur van neten varieert van witgeel tot grijsbruin. Vooral de witte neten lijken op roos. Het verschil met roos is duidelijk: roos zit los en valt gemakkelijk uit de haren. Neten zitten vast aan de haren gekleefd. Als het haar groeit, komen neten steeds verder van de hoofdhuid af. Neten die meer dan 1 cm van de hoofdhuid af liggen zijn lege (of oude) neten.

Nb. Bij opgestoken haar kunnen ook verse neten wat verder van de hoofdhuid zitten!

1.4 Hoe krijg je luizen?

Luizen kunnen niet springen of vliegen. Het zijn 'overlopers' die van de één naar de ander lopen. De besmetting vindt plaats via direct of indirect contact, bijvoorbeeld:

- spelende kinderen, die met hun hoofden dicht bij elkaar zitten.
- het gebruik van dezelfde kam / borstel, thuis, in het zwembad, of na gymles.
- via sjaals, mutsen en jaskragen, bv. op volle kapstokken of bij het passen in een winkel.
- in volle trams, metro's, bussen, treinen, op campings.

- via beddengoed, hoofdkussen, handdoeken en knuffels.
 - stoffen meubel- en autobekleding (hoofdsteunen).
 - via gemeenschappelijk gebruik van paardrijcaps op de manege.
- Iedereen kan besmet worden! Omdat kinderen veel bij elkaar in de buurt komen en tijdens het spelen vaak direct contact hebben, komt hoofdluis bij hen wel vaker voor dan bij volwassenen.

1.5 Hoe “besmettelijk” zijn hoofdluizen?

Hoofdluizen kunnen plotseling verschijnen en zich snel vermenigvuldigen. Bij een directe en zorgvuldige bestrijding kan de luis ook betrekkelijk snel weer verdwenen zijn. Hoofdluis moet dan ook zo snel mogelijk behandeld worden. Hoe langer men wacht met bestrijding, hoe groter de kans wordt dat de luis overloopt naar anderen.

1.6 Taboes rondom hoofdluis.

Het is erg belangrijk de luizen uit de taboesfeer te halen en hierover openlijk te praten met kinderen. Hoofdluis is beslist geen drama en niemand hoeft zich iets te verwijten als een kind hoofdluis heeft opgelopen. Het krijgen van hoofdluis heeft niets te maken met hygiëne. In de praktijk is gebleken dat het instellen van een ouderwerkgroep voor de controle van hoofdluis op school preventief en taboe doorbrekend werkt. Bij aankondiging van controles zullen veel ouders hun kind nog eens extra goed bekijken en zonodig behandelen. Kinderen zullen na verloop van tijd de controles zo normaal gaan vinden dat ze zonder schroom praten over hoofdluis.

2. OPSPOREN EN BEHANDELEN

2.1 Informatie over soorten kammen

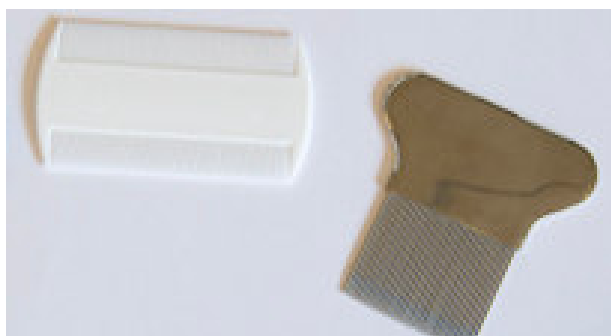
Er zijn luizenkammen om luizen te verwijderen en netenkammen om neten te verwijderen. Wij adviseren de volgende kammen:

Luizenkam (deze kam wordt ook stofkam genoemd)

- Gemaakt van plastic
- Geschikt om luizen te verwijderen of tijdens de behandeling in combinatie met een antihoofdluismiddel
- Niet geschikt om neten te verwijderen
- Tandens buigen en breken gemakkelijk.

Netenkam (deze kam wordt ook Nisska kam genoemd)

- Gemaakt van metaal
- Geschikt om luizen te verwijderen
- Geschikt om neten te verwijderen
- Duurzaam; gaat niet snel kapot

luizen- of stofkam (links) en neten- of nisskakam (rechts)

2.2 Het opsporen van neten en hoofdluis

Neten kun je bij jezelf moeilijk zien.

Iemand anders kan de haren op de voorkeursplaatsen (onder de pony, achter de oren en in de nek) nakijken. Dit kan door pluk voor pluk de haren op te tillen en zorgvuldig de hoofdhuid te bekijken of je neten ziet. Neten laten niet gemakkelijk los van een haar. Daardoor zijn ze te onderscheiden van huidschilfers of roos.

Luizen kun je wel zelf opsporen.

Kam met een luizenkam om luizen te vinden. Dat gaat als volgt:

- Maak het haar een beetje nat en smeer wat gewone crèmespoeling in het haar. Door de crèmespoeling worden de haren glad. Dat heeft als voordeel dat het kammen gemakkelijker gaat en minder pijn doet.
- Neem een luizenkam en schuif een gaasje (hydrofiel) over de tanden van de kam. Voor gekruld of dik haar zijn de tanden van een plastic luizenkam niet stevig genoeg. Gebruik dan liever een metalen luizenkam.
- Bij kammen boven een wit stuk papier of boven de wasbak is het beste te zien of er luizen uit het haar gekamd zijn. Leg anders een handdoek op de schouders.
- Kam al het haar op het hoofd, lok voor lok. Houd eventueel het haar dat nog niet gekamd is met haarklemmetjes gescheiden van het haar dat wel gekamd is.

Om alle haren te kammen zijn minstens 30 slagen nodig; dat kost al snel meer dan twintig minuten, afhankelijk van de bos haar.

- Begin telkens bij de hoofdhuid, kam goed over de huid en daarna naar het eind van de lok, verschoon het gaasje enkele keren tijdens het kammen. Als u geen gaasje gebruikt, spoel dan tijdens het kammen regelmatig de kam uit.
- Als er luizen uit het haar komen, spoel deze dan met water weg in de wasbak.
- Als er hoofdluis is vastgesteld bij een gezinslid, controleer dan alle andere gezinsleden op Hoofdluis.
- Behandel alleen de gezinsleden die hoofdluis hebben (ook al wordt in de bijsluiter anders vermeld). Behandel betreffende gezinsleden tegelijkertijd.

Omdat hoofdluizen overlopers zijn, is de kans groot dat andere gezinsleden ook hoofdluis hebben. Het is daarom belangrijk om met behulp van de luizenkam regelmatig minimaal 1x per week bij het hele gezin na te gaan of er iemand hoofdluis heeft. Voordat een ander de luizenkam gebruikt moet deze wel eerst worden schoongemaakt met een afwassopje.

2.3 De behandeling van hoofdluis

Als er luizen of neten in het haar gevonden zijn, is behandeling nodig. Hoofdluis gaat niet vanzelf over. Hoofdluis vraagt een intensieve aanpak.

Op dit moment is er geen enkele behandeling, behalve het kaalscheren, die gegarandeerd een besmette persoon 'luizenvrij' kan maken.

Er zijn twee mogelijkheden:

- 1) De beste (en niet chemische) methode is de **uitkammethode**: gedurende twee weken het haar dagelijks doorkammen met een netenkam.
- 2) Het haar kan tevens behandeld worden met een speciaal **antihoudluismiddel**. Ook dan moet het haar twee weken lang dagelijks doorgekamd worden. In dit geval kan dat met een luizenkam.

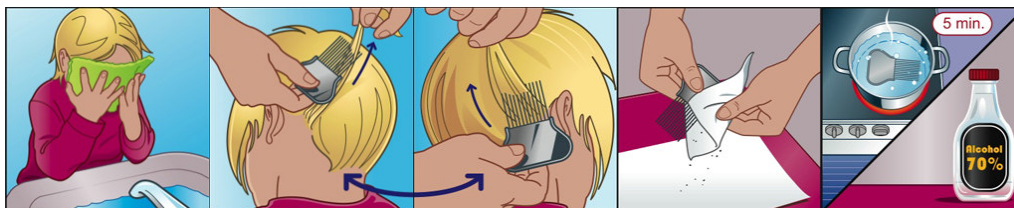
Naast deze twee behandelmethoden moet ervoor gezorgd worden dat de hoofdluis niet terug komt. Daarom zijn aanvullende maatregelen nodig die staan beschreven onder 2.4 "Andere maatregelen en preventie".

Behandeling volgend de uitkammethode:

Kam gedurende 14 dagen het haar **elke dag** met een netenkam volgens de volgende werkwijze:

- Was het haar eerst met gewone shampoo en spoel het uit. Bescherm dan de ogen met een washandje.
- Doe ruim crèmespoeling in het haar en laat het zitten om het kammen gemakkelijker te maken.
- Kam eerst met een gewone kam de klitten uit het haar.
- Houd het hoofd voorover boven een wasbak of een stuk wit papier. Pak de **netenkam** en kam het haar van achteren naar voren, tegen de schedelhuid aan; start bij het ene oor en schuif, plukje voor plukje, na elke kambeweging op naar het andere oor.
- Veeg tijdens de kambeurt de kam regelmatig af aan een witte papieren servet of zakdoek en kijk of er luizen uitkomen. Spoel gevonden luizen door de wc of wasbak.
- Spoel vervolgens de crèmespoeling uit het haar en maak de kammen goed schoon. De kammen kunnen ontsmet worden door ze 5 minuten uit te koken of ze te ontsmetten met alcohol (70%)

De uitkammethode is effectief maar biedt geen 100% 'garantie'. Het voordeel is dat er geen chemicaliën worden gebruikt.

Behandeling met een anti hoofdluismiddel

In de vorm van shampoos, sprays, crèmes en lotions zijn verschillende producten te verkrijgen. Het verschil tussen de producten heeft vooral te maken met de werkzame stof die erin zit. Op dit moment biedt geen enkel product 100% 'garantie'. Informeer naar bijwerkingen en contra-indicaties, want kinderen met hooikoorts, cara of eczeem kunnen gevoelig zijn voor een van de werkzame stoffen. Lees ook de bijsluiter goed en volg de werkwijze die daarin staat. De anti hoofdluismiddelen moeten allemaal gecombineerd worden met de uitkammethode: twee weken het haar dagelijks doorkammen met een speciale kam. De dode luizen worden verwijderd en er kan gecontroleerd worden of er nog levende exemplaren uit het haar komen. Bij deze gecombineerde methode kan de luizenkam gebruikt worden.

Voor het gebruik van een anti hoofdluismiddel wordt een geregistreerd product geadviseerd. Dit wil zeggen dat het College te beoordeling van Geneesmiddelen het middel positief beoordeeld heeft. Bij de beoordeling worden middelen onderzocht op basis van kwaliteit, veiligheid en werkzaamheid. Meerdere middelen in Nederland zijn geregistreerd en te koop bij apotheek of drogist. Op volgorde van werkzaamheid zijn dit:

- Lotion op basis van malathion zoals Prioderm® en Noury® lotion (een kind die is behandeld met malathion mag op de dag van behandeling niet zwemmen. Chloor gaat de werking tegen).
- Crèmespoeling en lotion op basis van permethrine zoals Loxazol®.
- Spray op basis van bioalletrine/piperonylbutoxide zoals PARA-Special®.

Tegen de hoofdluismiddelen is de hoofdluis steeds vaker resistent (ongevoelig). Het minst komt dit voor bij malathion. Als een middel niet werkt, probeer dan een middel waar een andere werkzame stof in zit. Nieuw zijn middelen waar de stof dimeticon in zit zoals XTLuis®. Tegen dimeticon kan hoofdluis niet resistent worden. De stof zorgt ervoor dat luizen stikken.

Geadviseerd wordt om een week na de eerste behandeling hetzelfde middel nog een keer te gebruiken. Dit staat niet altijd in de gebruiksaanwijzing maar het vergroot de kans op succes.

Natuurlijke middelen tegen hoofdluis

Eigenlijk is de uitkammethode de meest natuurlijke methode tegen hoofdluis. Er bestaan producten tegen hoofdluis die zijn gebaseerd op olie maar daarvan is niet bewezen dat ze werken. Als ze worden gebruikt kan het probleem groter worden. Geregistreerde homeopathische middelen tegen hoofdluis bestaan niet.

Wanneer geen anti hoofdluismiddel gebruiken

Bij zwangerschap en het geven van borstvoeding wordt het gebruik van anti hoofdluismiddelen afgeraden. Ook baby's onder de zes maanden kunnen beter geen anti hoofdluis middel gebruiken. Gebruik in deze gevallen de uitkammethode.

Geen resultaat na behandeling

Als na de uitkammethode de luizen en/of levende neten niet verdwenen zijn is het verstandig om de behandeling te herhalen in combinatie met een antihoudluismiddel. Als wel eens een antihoudluismiddel is gebruikt, dan is de hoofdluis waarschijnlijk resistent tegen het gebruikte middel. Behandel dan opnieuw met een middel van een ander type. Ga door met het dagelijks doorkamen en de andere maatregelen.

2.4 Andere preventieve maatregelen

Zoals al eerder is opgemerkt is het noodzakelijk om aanvullende maatregelen te nemen om te voorkomen dat luizen terug komen.

Controleren van overige gezinsleden

Indien er luizen of neten worden gevonden is het erg belangrijk dat ook de overige gezinsleden op dezelfde dag en 7 en 14 dagen later nog een keer gecontroleerd worden.

Waarschuwen van de directe omgeving

Het is belangrijk aan iedereen in de directe omgeving te laten weten als iemand hoofdluis heeft. De school moet het bijvoorbeeld weten en ook sportclubs, opa's en oma's, de crèche, kinderopvang en peuterspeelzaal, oppassen en ouders van vriendjes en vriendinnetjes. Anderen kunnen dan ook controleren.

“Ontsmetten” van de omgeving

Pak de omgeving op de eerste dag van de behandeling aan en 7 dagen later nog een keer. Was kleding, beddengoed, jassen, dassen, mutsen, verkleedkleden, knuffels enz. op minimaal 60 °C. In plaats van wassen kunnen spullen ook gestoomd worden

Stop spullen die niet op 60 °C gewassen kunnen worden, zoals kammen, borstels, meubelbekleding, kussens, jassen, knuffels etc., gedurende een week in een dichtgebonden vuilniszak. Daarna goed uitborstelen of stofzuigen.

Luizen op kleding en knuffels kunnen ook worden gedood door bevroering. Men moet dan kleding, knuffels, kammen en borstels minimaal 24 uur in een plastic zak in de vriezer plaatsen. Daarna de spullen goed borstelen of uitkloppen.

Kammen en borstels kunnen bijvoorbeeld ook uitgekookt worden of gereinigd met 70% alcohol

Tot de omgeving hoort ook de auto, vloerbedekking en meubels. Deze moeten meerdere keren goed gestofzuigd worden. Gooi de stofzuiger zak daarna meteen weg.

Regelmatige hoofdluiscontroles op scholen zijn zeker zinvol als preventieve maatregel. Door deze controles is het gemakkelijker om de situatie onder controle te houden.

Het preventief gebruiken van chemische middelen wordt met klem afgeraden. Het is onnodig om het haar met een chemisch bestrijdingsmiddel te behandelen als er geen hoofdluizen zijn gevonden. Het werkt het ontstaan van mogelijke resistentie in de hand.

3. VOORKOMEN EN BESTRIJDEN, WIE IS VERANTWOORDELIJK?

3.1 Ouders en kinderen

Ouders zijn de eerst verantwoordelijken voor opvoeding, vorming en verzorging van hun kinderen. Ouders kunnen kinderen leren zelf om te gaan met de persoonlijke verzorging. De school kan die verantwoordelijkheid van ouder en kind niet overnemen. Het tijdig waarschuwen van vriendjes en school, nadat hoofdluis is geconstateerd, kan bevorderen dat besmetting van andere kinderen vroegtijdig wordt voorkomen of ontdekt. De school heeft een aanvullende, stimulerende en bewakende rol in de bestrijding van hoofdluis.

3.2 Scholen

Kinderen brengen vanaf hun vierde jaar een belangrijk deel van hun tijd op school door. De school is verantwoordelijk voor de hygiëne en het leefklimaat op school (dit is ook wettelijk vastgelegd).

In de wet op het basisonderwijs is tevens gezondheidseducatie als verplicht vakgebied opgenomen. Het leren omgaan met en het tijdig bestrijden van hoofdluis is daarom ook een verantwoordelijkheid van het onderwijs.

Door in de klas gewoon over hoofdluis te praten kan de school bijdragen aan het leren omgaan met de persoonlijke verzorging van ieder kind en het mogelijke taboe rondom hoofdluis doorbreken.

Als bij de schoolbevolking hoofdluis voorkomt is het aan te bevelen dat de school maatregelen treft. (zie procedure hoofdstuk 4 en bijlagen). Blijken deze maatregelen onvoldoende dan kan de afdeling Jeugdgezondheidszorg van de GGD in de regio ondersteuning geven. Een doktersassistente zal dan in overleg met de school adviseren welke vervolgacties er genomen kunnen worden.

3.3 GGD Jeugdgezondheidszorg

De afdeling jeugdgezondheidszorg heeft een adviserende en coördinerende taak ten aanzien van hoofdluisbestrijding door bijvoorbeeld voorlichting te geven aan scholen, leerkrachten en ouders. Ook kan de GGD helpen bij het opstellen van informatiebrieven.

Zodra in de praktijk blijkt dat de inspanningen van de ouder in de thuissituatie en van de onderwijsgevende in de schoolsituatie onvoldoende effect hebben, kan een beroep op de doktersassistent worden gedaan (zie procedure hoofdstuk 4). Het opsporen van hoofdluis in de klas door een doktersassistent, als zich hoofdluis voordoet, is in de praktijk niet zinvol gebleken. De luizen duiken op zeer wisselende tijden en plaatsen op.

De taak van de doktersassistent ligt in:

- Het geven van voorlichting over het voorkomen en de verspreiding van hoofdluis aan leerkrachten en ouders in de vorm van materialen en consultatie;
- Adviseren in het samenspel tussen ouders, kinderen en de school bij het signaleren en Bestrijden van hoofdluis;
- Het instrueren van een ouderwerkgroep door middel van een voorlichtingsbijeenkomst over De controle op hoofdluis. (zie hoofdstuk 5)

In bijzondere gevallen neemt de doktersassistent van de GGD contact op met ouders/verzorgers van kinderen bij wie steeds opnieuw hoofdluis geconstateerd wordt, eventueel kan de verpleegkundige een huisbezoek doen.

4. PROCEDURE HOOFDLUISBESTRIJDING DOOR DE SCHOOL EN AFDELING JGZ

4.1 Preventieve activiteit vanuit de GGD

De GGD zendt aan alle basisscholen in de regio actueel hoofdluisinformatiemateriaal (het hoofdluisprotocol, -folder en een artikel voor de schoolkrant / nieuwsbrief) toe.

4.2 Stappenplan voor de school

Bij het aanpakken van het hoofdluisprobleem kan er een onderscheid gemaakt worden tussen de basisaanpak en de vervolgaanpak. Onder de basisaanpak verstaan we die acties die school moet nemen voordat men over kan gaan tot de vervolgaanpak, namelijk het vormen van een ouderwerkgroep. Dit hoofdstuk beschrijft aan de hand van een stappenplan de basisaanpak en geeft een inleiding op de vervolgaanpak.

4.3 Stappenplan voor de basisaanpak.

Stap 1

Zorg bij een melding van hoofdluis dat **alle** ouders/verzorgers uit de betreffende groep weten dat er hoofdluis heerst. Dit kan ook door middel van een (nieuwsbrief) voor de gehele school. (zie bijlage 1) het is belangrijk dat de aanwijzingen uit deze brief nauwkeurig opgevolgd worden. Daarnaast kan een school een schoolkrantartikel (of nieuwsbrief) wijden aan dit onderwerp. (zie bijlage 2)

Stap 2

Denk ook aan de controle van leerkrachten (en evt. gezinsleden)

Stap 3

De school dient zorgvuldig te worden schoongemaakt. Denk daarbij ook aan;

- Verkleedkleden, schorten enz. deze **wassen** op tenminste 60 graden.
- Spullen die niet gewassen kunnen worden, zoals knuffels en speelgoedbeesten, laten **stomen of 7 dagen in een afgesloten plastic zak bewaren.**
- Meubels, kussens, speel/vloerkleden, gymmatten, gordijnen enz. stofzuigen en nadien de stofzuigerzak weggooien.

Stap 4

Geef de schoonmaakactie door aan de schoonmakers en vermeld dat de stofzuigerzak weggegooid moet worden.

Stap 5

Om herbesmetting te voorkomen is het van belang dat kinderen en school **gelijktijdig** behandeld worden.

Stap 6

Aan de kapstokken zouden de jassen niet tegen elkaar aan moeten hangen om overlopen te voorkomen. In de praktijk is dit vaak niet haalbaar daarom kunnen de jassen in een plastic tas opgehangen worden. (samen met evt. muts, sjaal en wanten)

Het is verstandig om hier grote en stevige plastic tassen voor te gebruiken die kan worden afgesloten. Geef ieder kind een sticker met naam op de plastic tas. Plastic tassen die scheuren moeten tijdig vervangen worden. Als de jassen nat zijn is het verstandig om gaatjes in de tas te prikken en de tas open te laten om broeien tegen te gaan. Er zijn ook luizencapes in de handel die over de jassen heen gehangen kunnen worden.

Stap 7

Het is aan te bevelen het luizenprobleem ook onder de aandacht van de leerlingen te brengen.

Stap 8

Denk eraan dat de school na de actie eventuele posters en folders verwijdert.

Stap 9

Ter afsluiting kan de school nog een briefje aan de ouders sturen. Daarin vermelden wat de school heeft ondernomen en tevens aangeven dat het noodzakelijk is te blijven controleren.

Stap 10

De school kan in de schoolgids het schoolbeleid t.a.v. hoofdluis vermelden.

4.4 Vervolgaanpak

Ondanks de basisaanpak blijft het hoofdluisprobleem in sommige gevallen bestaan. Dit leidt zowel bij ouders als school regelmatig tot frustraties. Om te komen tot een vervolgaanpak moeten we eerst helder hebben waarom het hoofdluisprobleem blijft bestaan. Aan de hand daarvan kan gekozen worden voor een nieuwe aanpak.

Het knelpunt in de aanpak van hoofdluis is vaak herbesmetting. Een al behandeld kind komt opnieuw in aanraking met hoofdluis waardoor het kind ondanks juist handelen van zijn/haar ouders opnieuw onder de hoofdluis komt te zitten. Er kunnen verschillende redenen zijn waarom herbesmetting kan plaatsvinden.

- Niet alle ouders behandelen hun kind(eren) tegelijkertijd.
- Ouders controleren hun kind niet of onvoldoende. Dit heeft niet altijd te maken met desinteresse van de ouder. Heel vaak heeft het te maken met het niet weten hoe te controleren en het niet herkennen van hoofdluis. We horen wel eens: " mijn kind krabt niet dus heeft het ook geen hoofdluis".
- Ouders behandelen hun kind niet of onvoldoende of behandelen de omgeving (beddengoed, autobank, knuffels etc.) niet mee. In veel gevallen wordt het kind wel behandeld, maar niet op de juiste wijze. Men vergeet bijvoorbeeld de schoonmaakadviezen of volgt niet de gebruiksaanwijzing. Of men gebruikt steeds opnieuw hetzelfde middel terwijl daar resistentie tegen ontwikkeld is.
- Ondanks alle voorlichting wordt hoofdluis toch nog vaak geassocieerd met onvoldoende hygiëne. Rondom hoofdluis heerst nog vaak een taboe. Dit leidt er toe dat ouders niet altijd school of ouders van vriendjes/vriendinnetjes melden dat hun kind hoofdluis heeft. Of ouders durven geen advies te vragen bij onduidelijkheid rondom de behandeling van hoofdluis.

4.5 Hoe bereiken we de bronnen van herbesmetting?

Voor een efficiënte vervolgaanpak is het noodzakelijk dat we inzicht hebben in bronnen van herbesmetting. Met andere woorden er is een opsporings- en controlemethode nodig die inzicht verschaft in welke kinderen hoofdluis hebben. De ouders van deze kinderen kunnen dan direct en persoonlijk benaderd worden.

4.6 Schoolverzuim en leerplicht.

Op grond van de wet is het niet mogelijk een kind met hoofdluis van school te weren. Wel kunnen ouders verzocht worden om eerst hun kind thuis te behandelen en het pas daarna de school te laten bezoeken. Op grond van de wet is het tevens niet mogelijk dat ouders hun kinderen thuishouden, omdat er hardnekkige hoofdluis op school heerst.

Bij vragen of problemen hieromtrent is het verstandig contact op te nemen met de leerplichtambtenaar.

5. INSTELLEN OUDERWERKGROEP

Zowel de ouders als school dragen verantwoordelijkheid met betrekking tot het bestrijden van de hoofdfluis. De ervaring in den lande heeft geleerd dat uitstekende resultaten worden bereikt wanneer ouders zelf zorg dragen voor de uitvoering van hoofdfluiscontrole. Door het opzetten van een ouderwerkgroep kan de hoofdfluis zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd en adequaat worden bestreden. Zowel de ouderraad, medezeggenschapsraad als het schoolteam moeten achter deze vervolgaanpak en het instellen van een ouderwerkgroep staan. De ouders zullen op de hoogte moeten worden gebracht van dit nieuwe beleid.

5.1 Gezamenlijk beleid ouders en school

De ouderraad / medezeggenschapsraad zal als vertegenwoordiger van de ouders en school het beleid moeten onderschrijven. De ouderraad / medezeggenschapsraad stelt ouders op de hoogte van de nieuw gekozen werkwijze. De school is verantwoordelijk voor wat op school gebeurt. School zal ouders duidelijk moeten maken dat zij achter deze door de ouderraad / medezeggenschapsraad gekozen werkwijze staat. Indien ouders bezwaar hebben tegen het beleid, dan kunnen zij hiervoor terecht bij de directeur van de school. De school kan dit ondervangen door het beleid van de luizenopsporing en -bestrijding in het schoolreglement op te nemen.

Er zijn verschillende mogelijkheden om ouders op de hoogte te stellen van het beleid m.b.t. de aanpak van hoofdfluis:

- Middels een brief.
- Middels een ouderavond met daaraan gekoppeld een brief voor de ouders.
- Middels een schoolkrantartikel.

5.2 Ouderwerkgroep en ondersteuning van de werkgroep door school

De ouderwerkgroep controleert op school met een zekere regelmaat alle kinderen op dezelfde dag op de aanwezigheid van neten / hoofdfluis. Het advies is om deze controle 5 keer per jaar na elke vakantie uit te voeren en uiteraard bij tussentijdse meldingen. Het doel van deze controles is om het voorkomen van hoofdfluis bij schoolgaande kinderen te verminderen door:

- Het direct signaleren op school van hoofdfluis bij kinderen waarna ouders direct op de hoogte gebracht kunnen worden, zodat zij kunnen behandelen.
- Het regelmatig controleren van de kinderen op school stimuleert de ouders thuis extra alert te zijn op de aanwezigheid van hoofdfluis bij hun kinderen.

Op school wordt een leerkracht als contactpersoon aangesteld. Deze contactpersoon is het aanspreekpunt van de ouderwerkgroep naar school toe. De contactpersoon zal de ouderwerkgroep ook praktisch ondersteunen.

De schoolcontactpersoon zorgt ervoor dat:

- Informatie over het nieuwe beleid bekend is bij de ouders, bijvoorbeeld door structureel informatie te plaatsen in de schoolgids / schoolkrant van de school.
- Ouders schriftelijk op de hoogte worden gesteld van het tijdstip van de controles.
- Het schoolteam op de hoogte is van de op handen zijnde controle.
- De ouderwerkgroep leerlingenlijsten krijgt waarop bevindingen geregistreerd kunnen worden;
- Er ruimte beschikbaar is voor de controles.
- De ouderwerkgroep van koffie of thee wordt voorzien tijdens de controle.
- De ouderwerkgroep de aangeschafte middelen vergoed krijgt.
- Minimaal eenmaal per jaar met de ouderwerkgroep geëvalueerd wordt.
- Hij/zij voldoende kennis heeft met betrekking tot hoofdfluis en de behandeling ervan.
- Hij/zij contact opneemt met ouders van kinderen bij wie hoofdfluis of neten geconstateerd is en deze ouders adviseert.

Dit in overleg met de coördinator van de ouderwerkgroep. Een van de ouderleden wordt aangesteld als coördinator. De taken van deze coördinator staan verderop in het protocol beschreven.

5.3 Ondersteuning door GGD

De werkgroep zal voorafgaand aan de nieuwe werkwijze ondersteuning krijgen van de doktersassistent van de GGD. Zij zal aan de werkgroep praktische instructies geven over het controleren, registreren van de bevindingen en het omgaan met privacy. De bijscholing zal ongeveer 1 uur in beslag nemen. Daarnaast kan iedereen te allen tijde met vragen over hoofdfluis bij de doktersassistent terecht.

5.4 Werving en profiel van de ouderwerkgroep

Nadat duidelijk is of de ouders van de school achter het nieuw gekozen beleid staan, kan over worden gegaan tot de werving van ouders voor de werkgroep. Er kan gekozen worden voor een algemene werving, waarbij alle ouders de gelegenheid hebben om zich in te schrijven voor de werkgroep. Er kan ook gekozen worden voor een meer persoonlijke benadering waarbij de ouderraad of de directie ouders persoonlijk vraagt om deel te nemen aan de werkgroep.

Profiel van de ouderwerkgroep

De werkgroep bestaat uit:

- Ouders voor controles (het aantal ouders is afhankelijk van het aantal kinderen op school);
- Een coördinator.

Van de controlerende ouders wordt verwacht dat zij bereid zijn om:

- Minimaal 5x per jaar te controleren;
- Bij tussentijdse meldingen te controleren;
- Een korte voorlichtingsbijeenkomst van de GGD te volgen;
- Begrip te hebben voor mogelijke weerstand bij ouders en daarmee kunnen omgaan;
- zorgvuldig om te gaan met de privacy van kinderen en hun ouders.

Taken van de coördinator:

- Zij/hij is aanspreekpunt voor de ouders uit de werkgroep;
- Zij/hij organiseert de controles;
- Zij/hij heeft goed contact met de contactpersoon van het schoolteam en geeft aan deze persoon door bij welke kinderen hoofdfluis / neten is geconstateerd;
- Zij/hij neemt contact op met de doktersassistent van de GGD bij vragen of problemen;
- Zij/hij verwijst ouders met weerstand naar de contactpersoon of directeur van de school;
- Zij/hij motiveert ouders van de werkgroep.

Van de coördinator wordt verwacht dat die:

- Voldoende kennis heeft met betrekking tot hoofdfluis en de behandeling ervan.
- Een korte voorlichtingsbijeenkomst/bijscholing van de GGD volgt;
- Begrip heeft voor mogelijke weerstand bij ouders en daarmee kan omgaan;
- Om kan gaan met de privacy van ouders en hun kinderen;
- De ouders van de werkgroep kan motiveren.

Tijdsinvestering:

Een controlerende ouder zal ongeveer 15 leerlingen per half uur kunnen controleren, oefening baart kunst.

Rekensom voor de controlerende ouder:

Een school van 6 klassen van 30 leerlingen kost een werkgroep van 4 personen: 2 uur per controle. Het is aan te bevelen om meer ouders te werven zodat er geen problemen ontstaan als een ouder verhinderd is.

De tijdsinvestering voor de coördinator is afhankelijk van de kennis die de coördinator al heeft over hoofdfluis. Per controle zal de coördinator ongeveer een uur kwijt zijn voor de voorbereiding en afwerking van de controles.

Rekensom voor de coördinator: Per controle 2 uur. Voor en nawerk 1 uur. Totaal 3 uur per controle

5.5 Stappenplan instellen ouderwerkgroep

Voordat de ouderwerkgroep daadwerkelijk aan de slag kan gaan, zal zij eerst ingesteld en geïnstrueerd moeten worden. De instructie zal ook gevolgd moeten worden door de contactpersoon van de school. Hieronder volgt een stappenplan.

1. De contactpersoon van de school vormt, aan de hand van de ouders die zich hebben aangemeld, de werkgroep.
2. De contactpersoon plant met de werkgroep een gezamenlijk overleg.
3. Tijdens dit overleg wordt aan de leden de aanleiding tot de nieuwe aanpak en de werkwijze toegelicht. Voor alle werkgroepleden moet duidelijk zijn wat van hen verwacht wordt en welke taken zij gaan vervullen.
4. De leden van de werkgroep krijgen schriftelijk informatie over hoofdluis.
5. Eén van de ouders wordt aangesteld als coördinator van de werkgroep.
6. De werkgroep prikt een datum voor bijscholing van de GGD. De coördinator neemt hierover contact op met de doktersassistent van de GGD.
7. De werkgroep maakt een planning voor de standaard controles in dit schooljaar. Deze vinden 5 keer per jaar plaats bij voorkeur na een vakantie op een vaste dag en tijd.
8. Er worden duidelijke afspraken gemaakt met de contactpersoon van school. Deze treft daarvoor de nodige maatregelen (zie hoofdstuk 5.2)
9. De coördinator van de werkgroep schaft de benodigde materialen aan. Een multomap met leerlingenlijsten voor de registratie. In overleg met de doktersassistent kunnen evt. per groepje ouders een stofkam, een Nisska-kam en een vergrootglas worden aangeschaft als voorbeeld materiaal voor ouders.
10. Bijscholing door de doktersassistent van de GGD.

5.6 De controles

Nadat de werkgroep is bijgeschoold door de GGD en de ouders op de hoogte zijn gebracht, kan er gestart worden met de controles.

De controle

De werkgroep controleert de kinderen op de aanwezigheid van neten. De controle op aanwezigheid van luizen zou te veel tijd in beslag nemen. Als een kind neten heeft kan men er van uitgaan dat er luizen aanwezig zijn. Het is van belang dat leden van de werkgroep onderscheid kunnen maken tussen verse neten en oude / behandelde neten. We spreken van een oude neet als deze zich meer dan 1 cm of verder van de hoofdhuid bevindt. Let op: bij opgestoken haar kunnen verse neten verder van de hoofdhuid zitten.

Standaardcontrole De standaardcontroles worden 5 keer per jaar uitgevoerd. Bij voorkeur vinden de controles plaats direct na een vakantieperiode. Bij een standaardcontrole worden alle groepen van de hele school gecontroleerd.

Controle bij tussen-tijdse meldingen Als er 2 meldingen van hoofdluis zijn wordt de groep van desbetreffende kinderen gecontroleerd.

Hercontrole De hercontrole vindt plaats 2 à 3 weken na de eerste controle. Zo krijgen de ouders de gelegenheid hun kind goed te behandelen. In een groep waar wel hoofdluis / neten zijn geconstateerd wordt de hele groep kinderen gezien voor een hercontrole. In een groep waar geen hoofdluis / neten geconstateerd zijn worden alleen de kinderen gecontroleerd die de eerste keer afwezig waren.

5.7 Het controle stappenplan

1. De contactpersoon van de school stelt de ouders door middel van een brief op de hoogte van de komende controle. (zie bijlage 7, 8, 9)

2. De contactpersoon van school stelt de teamleden op de hoogte. Iedere leerkracht bereidt de groep voor op de controles. Het is belangrijk dat de leerkracht duidelijk maakt dat ieder kind hoofdluis kan hebben en dat het niet te maken heeft met het wel of niet schoon zijn op jezelf. De introductie van de controle zou ook door de leden van de werkgroep zelf uitgevoerd kunnen worden. Er zal aan de kinderen niet verteld worden of ze wel of geen hoofdluis hebben. Als er hoofdluis / neten gevonden wordt zullen in ieder geval de ouders hiervan op de hoogte worden gesteld door de contactpersoon van de school.
3. In overleg met de contactpersoon van school wordt afgesproken waar de controle per groep plaatsvindt. Let hierbij op goede verlichting.
4. Als eerste wordt in de groep de leerkracht gecontroleerd. Zo kunnen kinderen zien hoe dat gaat. Het controleren van de leerkracht kan taboedoorbrekend werken.
5. Neem uit de klas 2 kinderen mee naar de plaats van de controle. Houd hierbij de volgorde van de leerlingenlijst aan.
6. Controleer op de volgende plaatsen:
 - de haren achter de oren
 - de kruin
 - de haren in de nek
 - de haren onder de ponyTil de haren pluk voor pluk op bovengenoemde plaatsen op, eventueel met behulp van een satéprikker en bekijk de haren zorgvuldig op de aanwezigheid van neten / hoofdluis.
7. Registreer de bevindingen in de multomap op de leerlingenlijst. Registreer als volgt:
GN = geen neten
VN = verse neten
ON = oude neten
L = luis
A = kind is afwezig
8. Stuur het kind terug naar de klas zonder het resultaat te benoemen.
Het zojuist gecontroleerde kind roept het volgende kind van de leerlingenlijst.
9. Aan het eind van de controles komt de werkgroep bijeen. De coördinator bekijkt aan de hand van de leerlingenlijsten in welke klas er een hercontrole nodig is en wanneer die plaatsvindt. De datum voor een hercontrole plannen:
 - In een klas waar wel hoofdluis is geconstateerd wordt de hele klas gecontroleerd
 - In een klas waar geen hoofdluis is geconstateerd worden alleen de kinderen gecontroleerd die de eerste keer afwezig waren. De datum van hercontrole wordt doorgegeven aan de contactpersoon van school. De contactpersoon stelt de teamleden en ouders op de hoogte.
10. Na de controle van de kinderen dient het eventueel gebruikte materiaal huishoudelijk gereinigd te worden.
11. De coördinator van de werkgroep neemt mondeling contact op met de contactpersoon van de school en overhandigt hem/haar de multomappen met de leerlingenlijsten met de registratie van de bevindingen. Vervolgens neemt de contactpersoon van school mondeling contact op met de ouders van de kinderen waarbij verse neten of luizen gevonden zijn en vraagt of de ouders al op de hoogte waren en behandeld hebben. Indien ze niet behandeld hebben wordt hen verzocht dit zo spoedig mogelijk te doen. Het is van belang dat de behandeling zoveel mogelijk gelijktijdig gebeurt, om nieuwe besmettingen te voorkomen. Zonodig geeft de contactpersoon van school aanvullende informatie en de folder van de GGD over hoofdluis.

Wanneer het niet lukt om contact te krijgen met de desbetreffende ouder/verzorger, dan kan de kinderen in eerste instantie een ouderbrief (zie bijlage 10) meegegeven worden met de folder van de GGD. Neem later alsnog contact met de ouders op.
Als een ouderbrief naar aanleiding van de controle meegegeven wordt, geef dan duidelijk aan wat u tijdens de controle gezien heeft; bijv. oude neten/verse neten/hoofdluis. Dit om verwarring en frustraties bij de ouders te voorkomen. De aanwezigheid van oude neten kan er op wijzen dat de ouders al goed bezig zijn om het kind te behandelen. Meldt u deze ouders in een brief dat hun kind hoofdluis heeft, dan zal dit ouders zeker frustreren en verwarring geven.
12. Hardnekkige gevallen of problemen met ouders kunnen worden doorgegeven aan de contactpersoon of directeur van de school. Zonodig kan hulp van de doktersassistent van de GGD ingeroepen worden. Ouders kunnen zonodig ook zelf bij vragen contact opnemen met de doktersassistent.

BIJLAGEN

Brief voor ouders: “Er heerst hoofdluis”

Schoolkrantartikel: “Hoofdluis een netelig probleem”

Brief/ artikel voor ouders met betrekking tot hoofdluisbeleid van de ouderraad

Voor de ouderwerkgroep: Voorbeeld van een registratie

Brief voor ouders: Aankondiging van een standaardcontrole

Brief voor ouders: Aankondiging van een extra controle

Brief voor ouders: Aankondiging van een hercontrole

Folder van de GGD Regio Twente: Hoofdluis, laat je niet op de kop zitten

A1: Brief aan ouders: “Er heerst hoofdluis”.

Geachte ouder/ verzorger,

Er heerst hoofdluis op school!

Eén van de ouders van de kinderen van onze school is zo attent geweest direct de school in te lichten, nadat in het gezin hoofdluis is geconstateerd. Wij vinden het van belang u hiervan op de hoogte te stellen.

Om uitbreiding van hoofdluis te voorkomen raden wij u aan om bij uw kinderen en bij uzelf de haren te (laten) controleren.

De bijgevoegde folder van de GGD Regio Twente geeft u informatie over hoe u hoofdluis kunt opsporen en hoe u het kunt behandelen.

Lees de folder eens rustig door en probeert u zich te houden aan de voorschriften.

- Wanneer in uw gezin hoofdluis voorkomt, moet u alle gevallen tegelijkertijd behandelen. Laat er dus geen tijd tussen zitten.
- Het is onnodig en onverstandig om het haar met een bestrijdingsmiddel te behandelen als u geen hoofdluizen of verse neten heeft gevonden.
- Blijf regelmatig controleren op hoofdluis.

Met vriendelijke groet,

A2: Schoolkrantartikel: “hoofdluis een netelig probleem”

Wat is hoofdluis en hoe ziet het eruit?

Hoofdluis komt alleen bij mensen voor en leeft uitsluitend in het haar op de hoofdhuid. Een volwassen luis is grijsgraauw van kleur en ongeveer 3-5 mm. De eitjes van de luizen worden neten genoemd en zitten vastgekleefd aan de haren. Neten lijken op roos, maar roos is gemakkelijk weg te borstelen. Hoofdluizen zijn op zich betrekkelijk onschadelijke beestjes, maar kunnen echter wel veel jeuk veroorzaken. Kinderen kunnen daar veel last van hebben. Ook kunnen zij hun hoofdhuid openkrabben waardoor de hoofdhuid geïnfecteerd kan raken. Redenen om zo snel mogelijk van hoofdluis af te komen.

Waardoor krijg je hoofdluis?

Veel mensen denken dat hoofdluis alleen voorkomt bij vies haar, maar dit is een misverstand, luizen komen net zo goed in schone haren voor. Luizen zijn geen ‘overspringers’, maar overlopers; ze lopen van het ene hoofd naar het andere door direct lichamelijk contact (kinderen die dicht met de hoofden bij elkaar spelen), of ze lopen over via mutsen, jaskragen of sjaals op een kapstok. Ook bij het gebruik van de kam van een ander kun je besmet raken.

Waar zit hoofdluis en hoe weet u dat uw kind het heeft?

Hoofdluis zit op het hoofd. Bij voorkeur op warme plaatsen, zoals in de nek, achter de oren en op de pony. Controleer deze plaatsen; ziet u witgele tot grijsbruine puntjes (neten), die dicht bij de hoofdhuid vastzitten aan de haren (niet te verwarren met roos dat los zit) dan heeft uw kind luizen of luizen gehad. Soms zie je de luizen gewoon lopen. Door regelmatig (1 keer per week) het haar te kammen met een luizenkam boven een witte doek, of wastafel ontdekt u snel of uw kind hoofdluis heeft. Daarnaast kan jeuk en vaak krabben duiden op de aanwezigheid van luizen. Indien uw kind hoofdluis heeft moeten alle gezinsleden nagekeken worden, ook de ouders en zo nodig tegelijk behandeld worden. Tevens is het raadzaam school en eventuele clubjes in te lichten om verdere verspreiding te voorkomen.

Hoe moet u hoofdluis behandelen?

Er zijn twee mogelijkheden om hoofdluis te behandelen.

- 1) De beste (en niet chemische) methode is de uitkammethode. Gedurende twee weken het haar dagelijks uitkammen met een netenkan.
- 2) U kunt het haar tevens behandelen met een speciaal anti hoofdluismiddel. Ook dan moet het haar dagelijks door gekamd worden, in dit geval kan het met een luizenkam.

Naast deze twee behandelmethoden moet u ervoor zorgen dat de hoofdluis niet terugkomt. Daarom zijn aanvullende maatregelen nodig. Deze activiteiten moeten op hetzelfde moment gebeuren als de behandeling.

- 1) Controleren van de overige gezinsleden
- 2) Waarschuwen van de omgeving
- 3) “Ontluizen” van de omgeving. Kleding, handdoeken, lakens, knuffels, mutsen en ander gebruikt textiel direct goed uitwassen (minimaal op 60°C). Wat niet gewassen kan worden kan een week in een afgesloten plastic zak bewaard worden. Luizen op kleding en knuffels kunnen ook gedood worden door bevriezing. Men moet dan kleding en knuffels minimaal 24 uur in een plastic zak in de vriezer plaatsen. Daarna de spullen goed borstelen of uitkloppen. Vloerbedekking en stoffen bekleding stofzuigen en de stofzuigerzak direct weggooien. Haarborstel en kammen goed schoonmaken door ze 5 minuten uit te koken of schoon te maken met alcohol 70 %.

Wat te doen als het niet lukt om van de hoofdluis af te komen?

Lukt het allemaal niet de luizen goed te bestrijden of hebt u nog vragen naar aanleiding van dit artikel, neem dan contact op met de doktersassistent van de GGD regio Twente:

GGD Regio Twente
Afdeling Jeugdgezondheidszorg
Telefoon 053-4876930

A3: Brief voor ouders (ook te gebruiken als publicatie in nieuwsbrief van de school)

Het hoofdluisbeleid van de school

Hoofdluis is een regelmatig terugkerend probleem. Op plaatsen waar veel mensen bij elkaar komen kan deze besmetting gemakkelijk van de ene naar de ander overgebracht worden. De school is, ongewild, zo'n plaats.

Wij zijn van mening dat zowel ouders als de school verantwoordelijkheid dragen met betrekking tot de bestrijding van hoofdluis.

Ouders dienen zorg te dragen voor een snelle behandeling van hoofdluis. Het is belangrijk dat zij op school melden wanneer hun kind hoofdluis heeft.

Het is de verantwoordelijkheid van de school een aantal voorzorgsmaatregelen te nemen, waardoor de verspreiding van hoofdluis zoveel mogelijk wordt beperkt.

Om het hoofdluisprobleem onder controle te houden is op deze school in samenwerking met de ouderraad gekozen voor een systematische aanpak. Dit houdt in dat de school op het moment dat er weer hoofdluis gesignaleerd wordt een aantal voorzorgsmaatregelen neemt die verdere verspreiding van hoofdluis beperkt. Daarnaast bestaat er een ouderwerkgroep die door de ouderraad is ingesteld. Deze werkgroep heeft als taak om op een aantal vaste tijdstippen, ± 5 keer per jaar, alle leerlingen op school te controleren op hoofdluis. Tevens kan de werkgroep extra ingeschakeld worden in periodes dat de hoofdluis weer wat actiever is.

Wanneer er hoofdluis bij een kind wordt geconstateerd zal de contactpersoon van de school telefonisch contact opnemen met de ouders/ verzorgers van het kind.

Alle ouders worden van tevoren door middel van een brief op de hoogte gebracht, wanneer er een controle zal plaatsvinden.

De ouders die in deze werkgroep zitten krijgen ondersteuning vanuit de GGD Regio Twente. Zij werken volgens instructie van de GGD Regio Twente.

Wanneer u vragen heeft over deze werkgroep kunt u contact opnemen met de coördinator van de werkgroep.....

Wanneer u er bezwaar tegen heeft dat uw kind gecontroleerd wordt door de werkgroep, kunt u contact opnemen met.....

De leden van de huidige werkgroep zijn:

A4: Voorbeeld van een registratie voor de ouderwerkgroep

Groep:

Naam	Datum: 6/9/2008	Datum: 26/10/2008	Datum:
Juf Marloes	GN	GN	
Peter Bos	VN	ON	
Monique Cornelissen	GN	L	
Anja ter Linde	GN	GN	
Jochem Ploeg	A	GN	
Arjan van der Spek	GN	VN	
	VN	ON	
Gecontroleerd door:			

- GN: geen neten
- ON: oude neten
- VN: verse neten
- L: luizen
- A: kind was afwezig

A5: Aankondiging van een standaardcontrole

Hoofdluis

Geachte ouder/ verzorger,

De ouderwerkgroep controleert binnenkort alle leerlingen van de school op hoofdluis.
De controle zal uitgevoerd worden op

Als er hoofdluis bij uw kind geconstateerd wordt neemt de contactpersoon van de school contact met u op.

Hebt u vragen over de activiteiten van de werkgroep, dan kunt u contact opnemen met:....., coördinator van de ouderwerkgroep.

Hebt u bezwaar tegen controle van uw kind op school dan kunt u contact opnemen met:, contactpersoon van de school.

Verder willen wij u nog verzoeken op de dag van de controle uw kind(eren) zo min mogelijk gel in het haar te doen en zo min mogelijk bewerkelijke haarversierselen (vlechten, strikken e.d.) in te doen.

Namens de werkgroep,

A6: Aankondiging van een extra controle

Hoofdluis

Geachte ouder/ verzorger,

Naar aanleiding van nieuwe meldingen van hoofdluis op school wil de ouderwerkgroep een extra controle op hoofdluis uitvoeren in de groep van uw kind.
De controle zal uitgevoerd worden op

Als er hoofdluis bij uw kind geconstateerd wordt neemt de contactpersoon van de school contact met u op.

Hebt u vragen over de activiteiten van de werkgroep, dan kunt u contact opnemen met:....., coördinator van de ouderwerkgroep.

Hebt u bezwaar tegen controle van uw kind op school dan kunt u contact opnemen met:, contactpersoon van de school.

Verder willen wij u nog verzoeken op de dag van de controle uw kind(eren) zo min mogelijk gel in het haar te doen en zo min mogelijk bewerkelijke haarversierselen (vlechten, strikken e.d.) in te doen.

Namens de werkgroep,

A7: Aankondiging van een hercontrole

Hoofdluis

Geachte ouder/ verzorger,

Bij de afgelopen controle op hoofdluis is door de ouderwerkgroep vastgesteld dat er hoofdluis voorkomt in de groep van uw kind. Daarom zal de ouderwerkgroep een hercontrole uitvoeren in de groep van uw kind.

De controle zal uitgevoerd worden op

Als er hoofdluis bij uw kind geconstateerd wordt neemt de contactpersoon van de school contact met u op.

Hebt u vragen over de activiteiten van de werkgroep, dan kunt u contact opnemen met:....., coördinator van de ouderwerkgroep.

Hebt u bezwaar tegen controle van uw kind op school dan kunt u contact opnemen met:, contactpersoon van de school.

Verder willen wij u nog verzoeken op de dag van de controle uw kind(eren) zo min mogelijk gel in het haar te doen en zo min mogelijk bewerkelijke haarversierselen (vlechten, strikken e.d.) in te doen.

Namens de werkgroep,

A8: Verwijzing naar folder van de GGD regio Twente.

De folder over hoofdluis is op te vragen bij de GGD Regio Twente of te downloaden van de website van de Regio Twente:

www.regiotwente.nl → Gezondheid → Jeugdgezondheidszorg → Folders → Hoofdluis

In een kleuren en zwart/wit versie is de folder te vinden als PDF bestand onder www.downloadcenter.infectieziekten.eu van het RIVM onder de link Toolkit hoofdluis, materiaal.